

Sammanställande analys av kränkande behandling ht-22

Förskola och grundskola

2023-03-06

Pia Hasselrot
Juridik och utredning

tyresö kommun

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	3
1 Beskrivning av ärendet	4
2 Sammanfattning	5
3 Kränkningar och anmälningar	6
4 Antal anmälningar	8
5 Förskolan	9
5.1 Förskolans likabehandlingsarbete	10
6 Grundskolan	11
6.1 Variation mellan skolor	12
6.2 Anmälningar per stadium.....	13
6.3 Fysiska kränkningar vanligast	14
6.4 Skillnad mellan flickor och pojkar	15
6.5 Flest kränkningar på skolgården	16
6.6 Grundskolans likabehandlingsarbete	17
7 Barn- och utbildningsförvaltningens kommentar	19
7.1 Förskolan.....	20
7.2 Grundskolan	20
Bilaga 1. Begrepp och definitioner	22
Bilaga 2. Tillgänglighetsanpassning av diagram	23
Bilaga 3 Prövning av barnets bästa	26
Bilaga 4. E-tjänst för anmälan	27

1 Beskrivning av ärendet

I 6 kap. 10 § skollagen (2010:800) föreskrivs att lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla det till rektor. Rektor ska i sin tur anmäla vidare till huvudmannen. Barn- och utbildningsförvaltningen har i uppdrag att två gånger per år sammanfatta och analysera anmälda kränkningar till huvudmannen från verksamheterna. Den här rapporten omfattar perioden 1 juli till och med 31 december 2022. I vissa fall presenteras och analyseras även data för helåret.

Jämförelse görs över tid och vid större skillnad i data mellan terminerna redovisas detta. Från höstterminen 2020 är samtliga anmälningar digitala. Det digitala systemet ger ökade möjligheter till kvalitetssäkring och förbättrar möjligheten till analys. Anmälningar före 2020 håller inte alltid samma höga kvalitet.

Under åren 2020-2021 påverkades verksamheterna av coronapandemin. Den innebar perioder av fjärrundervisning och distansundervisning, främst för de äldre eleverna. De stränga kraven på att stanna hemma vid sjukdom innebar att färre barn, elever och medarbetare vistades i förskola, skola och på fritidshemmet under perioden.

En bilaga med en begrepp- och definitionslista finns i slutet av rapporten, se bilaga 1. Samtliga diagram och tabeller är tillgänglighetsanpassade, se bilaga 2.

2 Sammanfattning

Under höstterminen 2022 har huvudmannen fått in 1 253 anmälningar om kränkande behandling och trakasserier från förskola och grundskola, jämfört med vårterminens 1 070. För helåret 2022 inkom 2 323 anmälningar. Av anmälningarna avser 87 procent grundskola samt särskola. Förskolan har ökat andelen anmälningar till 13 procent, jämfört med vårterminens åtta procent.

Förskolan har rapporterat in 158 anmälningar för höstterminen 2022. Under hela 2022 gjordes 244 anmälningar vilket är en ökning med 300 procent jämfört med föregående år. Ökningen är positiv för förskolan och en trolig effekt av att förskolans främjandegrupp aktivt arbetat med att lyfta förskolans ansvar och anmälningsplikt samt en ökad förståelse för vad en kränkning är hos de yngsta barnen i förskolan. Det är 19 av Tyresös 24 kommunala förskolor har gjort minst en anmälan under 2022. Det innebär att 75 procent av förskolorna har skickat in minst en anmälan, jämfört med enbart 46 procent föregående år. I en majoritet av fallen handlar det om att barn kränkt ett annat barn.

Grundskolan inklusive särskolan har rapporterat 1 095 anmälningar under höstterminen 2022, jämfört med vårterminens 984 anmälningar. Alla grundskolor har skickat in anmälningar under vårterminen.

Äldre elever är underrepresenterade i statistiken. En delförklaring kan vara att yngre elever är mer benägna att berätta för vuxna om kränkningar jämfört med äldre elever.¹ På skolan är fysiska kränkningar vanligast för pojkar medan verbala kränkningar dominerar bland flickor. Liksom tidigare år har få nätkränkningar rapporterats. Sannolikt finns en underrapportering vad gäller nätkränkningar, då studier visar att unga, främst flickor, är utsatta på nätet.² I 41 procent av anmälningarna har samma elev kränkts vid minst ett tidigare tillfälle. Majoriteten av anmälningar gäller en eller flera elever som kränker annan elev. Vanligast är att kränkningen sker på skolgården under skoltid. Resultaten är i huvudsak jämförbara med tidigare år.

I Tyresö finns en tydligt utvecklad struktur för likabehandlingsarbetet i förskolan och skolan, något som enligt forskning ger stor effekt på likabehandlingsarbetet.³ Under 2022 fortsatte förskolan sitt arbete med att öka likvärdigheten mellan enheterna samt skapa och förankra strukturer för det förebyggande, främjande och åtgärdande arbetet. Likabehandlingsarbete ger en tydlig effekt i utformandet av utbildningen vilket leder till en god arbetsro. Enligt elev- och föräldraenkäten har arbetsron ökat i förskolorna under 2022.

---

¹ Friendsrapporten 2022 https://friends.se/uploads/2022/08/Friendsrapporten-2022_WEBB.pdf

² Friendsrapporten 2022 https://friends.se/uploads/2022/08/Friendsrapporten-2022_WEBB.pdf

³ Friendsrapporten 2021 https://friends.se/uploads/2021/08/Friendsrapporten_2021.pdf

Inom grundskolan är likabehandlingsarbetet tydligt implementerat i skolornas arbetslag, men fortsatt arbete sker för att säkerställa att de kommun-gemensamma dokumenten används fullt ut i alla skolor.

Under årets möten med verksamheten har barn- och utbildningsförvaltningen påmint om vikten av att alla kränkningar anmäls och att all personal har kunskap om rutinerna för anmälan. Positiva exempel inom skola och förskola lyfts fram för kollegialt lärande.

3 Kränkningar och anmälningar

I 6 kap. 10 § skollagen (2010:800) föreskrivs att lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla det till rektor. Rektor ska i sin tur anmäla vidare till huvudmannen.

Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet. Det kan till exempel vara nedsättande ord, ryktesspridning, förlöjliganden, utfrysning, hot eller slag och sparkar. Även elaka mejl eller kommentarer på internet eller via sms kan vara kränkande behandling.⁴

Skyldigheten att anmäla kränkande behandling inträffar så fort personalen får kännedom om att ett barn eller en elev upplevt sig vara kränkt. Ansvaret gäller även vid signaler om kränkningar genom personalens observationer eller genom information från vårdnadshavare och andra. Det krävs alltså inte att barnet eller eleven uttalat att hen har upplevt sig kränkt för att personal ska agera. Verksamheten ska inte värdera hur allvarlig en händelse är innan anmälan görs till huvudmannen. En kränkingsanmälan ska göras även vid misstanke om kränkning. Anmälan ska göras skyndsamt.

Anmälan görs oavsett vem som utsatt barnet eller eleven för kränkning. Det kan gälla kränkningar mellan barn eller mellan vuxen och barn. Ansvaret omfattar även det som händer på nätet och fritiden om det har samband med verksamheten.

Anmälningsplikten tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen.

Det saknas statistik om antal anmälningar om kränkande behandling på nationell eller regional nivå. Den nationella statistik som finns inom området mäter effekterna av skolans likabehandlingsarbete, som hur trygga eleverna är i skolan och om eleverna vet vem de ska anmäla kränkande behandling till. Mätningar visar att elever i Tyresö känner sig trygga i skolan, det gäller både

---

⁴ Skollag (2010:800) samt skolverket.se

flickor och pojkar i alla åldrar. 96 procent av Tyresös elever upplever sig trygga i skolan jämfört med ungefär 85 procent nationellt.⁵

Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de anmälda kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.⁶ Huvudmannen har delegerat till rektor att genomföra en utredning samt i förekommande fall vidta åtgärder vid signaler om kränkande behandling. Vidtagna åtgärder ska följas upp och utvärderas.⁷

---

⁵ Skolenkäten 2022 Skolinspektionen

⁶ 6 kap. 10 § skollagen (2010:800)

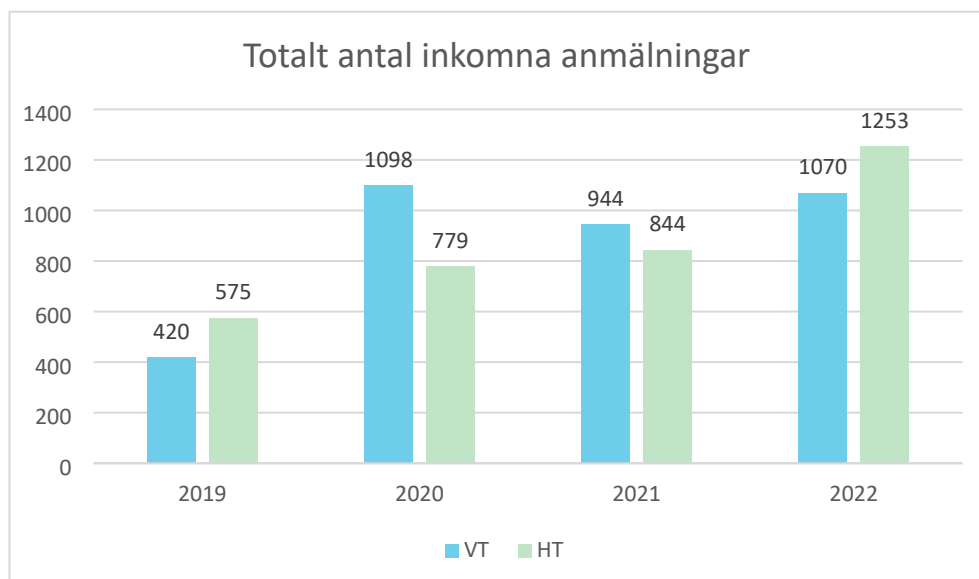
⁷ Tyresö kommun (2019). Barn- och utbildningsnämndens delegationsordning. Dnr 2018/BUN 0113

4 Antal anmälningar

Statistiken över anmälda kränkningar omfattar alla händelser som verksamheterna anmält till huvudmannen. En separat anmälan skickas in för varje barn och elev som kränkts. En anmälan kan innehålla flera kränkningar, till exempel både fysisk och verbal kränkning. En anmälan kan även avse flera barn och vuxna som kränkt ett barn.

Under höstterminen 2022 har huvudmannen fått in totalt 1 253 anmälningar om kränkande behandling och trakasserier, jämfört med vårterminens 1 070.⁸ Grundskolan står för 87 procent av alla inkomna anmälningar. Förskolans andel av anmälningarna har ökat till 13 procent höstterminen 2022 från åtta procent under vårterminen.

Sedan 2018 har antalet anmälningar ökat i takt med verksamheternas systematisering av likabehandlingsarbetet. Ett aktivt arbete med att synliggöra och diskutera likabehandlingsarbetet bedrivs ute på förskolor och skolor. Under höstterminen 2020 samt hela 2021 påverkades verksamheterna stort av coronapandemin. Pandemin påverkade troligen även antalet anmälningar under perioden.

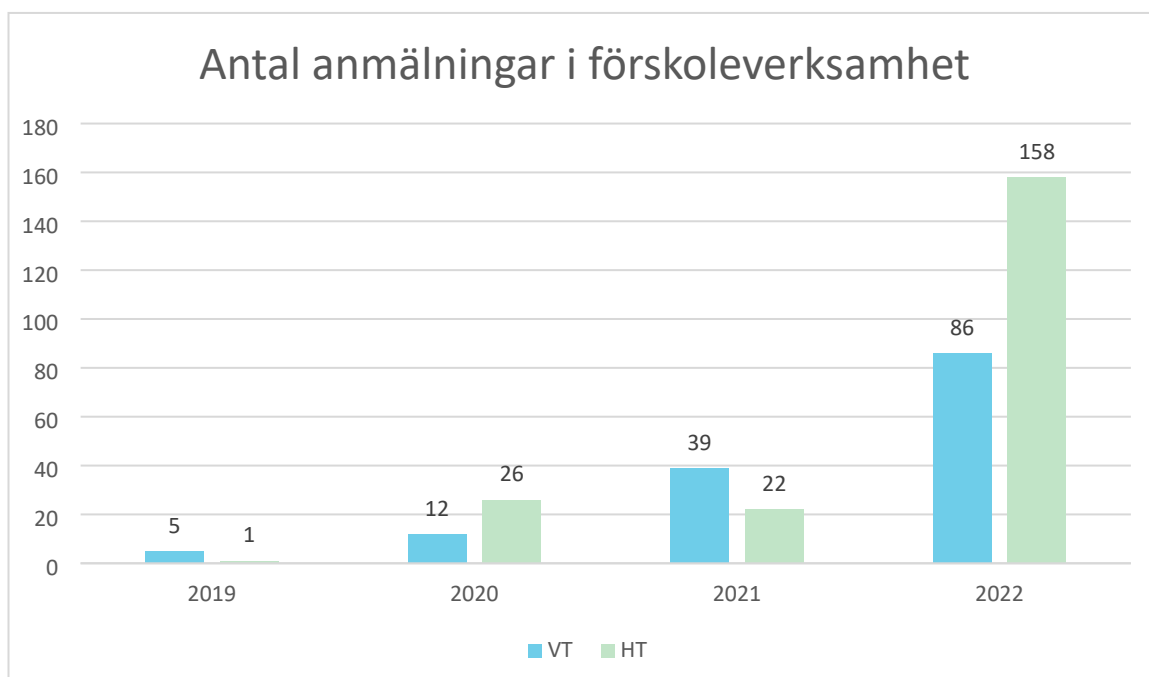
Figur 1 Totalt antal inkomna anmälningar för förskola och grundskola.

⁸ Databasen med anmälningar är levande vilket innebär att anmälningar sker löpande. Under våren 2021 anmäldes ett antal anmälningar som hörde till föregående år. Dessa togs inte med i underlaget.

5 Förskolan

Under höstterminen 2022 skickade förskolan in 158 anmälningar om kränkande behandling. För hela året har förskolan gjort 244 anmälningar, vilket är en ökning med 300 procent jämfört med 2021. Ökningen är positiv för förskolan och en trolig effekt av att förskolans främjandegrupp aktivt arbetat med att lyfta förskolans ansvar och anmälningsplikt samt en ökad förståelse för vad en kränkning är hos de yngsta barnen i förskolan. Arbetet följs även upp i förvaltningens resultatdialoger. Siffrorna för 2020 och 2021 påverkades även av coronapandemin.

Figur 2 Antal kränkingsanmälningar i förskoleverksamheten åren 2019-2022. Förskolan startade ett systematiskt kvalitetsarbete inom likabehandling vårterminen 2020.

Majoriteten av årets anmälningar, 91 procent, gäller barn som kränkt ett annat barn. Övriga nio procent gäller anmälningar där pedagog kränkt barn.

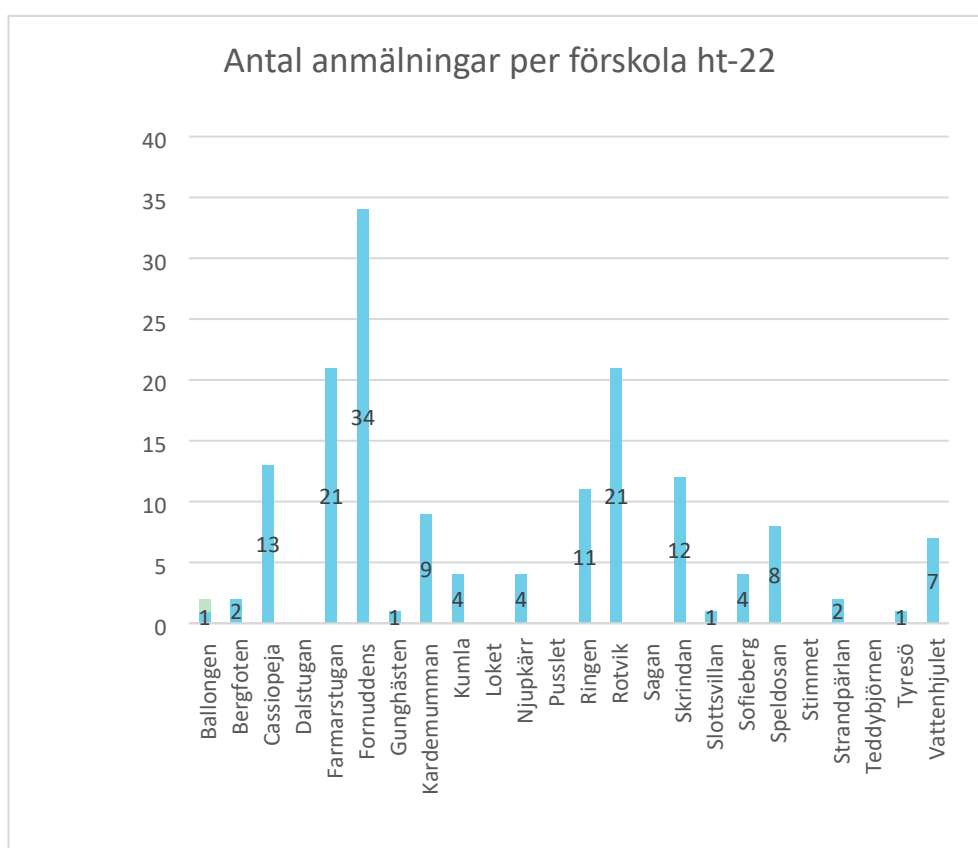
Majoriteten av kränkingsanmälningarna, 60 procent, gäller pojkar, vilket är i enlighet med tidigare års siffror. Under våren 2022 förekom ett antal återkommande fall som förskolorna utredde, vilket tillfälligt ökade antalet anmälningar som gällde pojkar till 72 procent. Fysiska kränkningar är, som tidigare, vanligast förekommande för bägge könen, följt av verbala och psykiska kränkningar. Inga anmälningar rör nätkränkningar. Vanligaste platserna för kränkningar är förskolegården och avdelningen.

På grund av att förskolans anmälningar är få dras inga generella slutsatser utifrån resultaten.

Under hösten ökade antalet förskolor som skickat in minst en anmälan, 18 av jämfört med 10 under vårterminen. Under helåret 2022 var det 19 av Tyresös

24 kommunala förskolor har gjort minst en anmälan. Det innebär att 75 procent av förskolorna har skickat in minst en anmälan under 2022, jämfört med enbart 46 procent föregående år.

Under vårterminen 2022 stod Rotviks förskola för en majoritet av anmälningarna och Rotvik lyftes fram som ett gott exempel på hur ett målinriktat arbete kan göra anmälningar om kränkande behandling till en självklar och effektiv del i likabehandlingsarbetet. Under höstterminen har både antalet förskolor som anmäler kränkningar samt antalet anmälningar ökat, vilket gjort höstterminens siffror jämnare.

Figur 3 Antal anmälningar höstterminen 2022 fördelat per förskola.

5.1 Förskolans likabehandlingsarbete

Barn- och utbildningsförvaltningen stämmer kontinuerligt av förskolornas arbete med kränkingsanmälningar och likabehandling på kvalitetsdialogerna.⁹ Förskolans främjandegrupp (tidigare likabehandlingsgrupp) har gemensamma möten där enheterna kan diskutera de utmaningar de står inför, utbyta erfarenheter samt arbeta med kollegialt lärande. Varje förskola finns representerad med rektor och en eller flera pedagoger. Det finns även en

⁹ Kvalitetsdialogerna kallades tidigare resultatdialoger

styrgrupp som stöttar förskolornas arbete, bestående av förskolans verksamhetsutvecklare, fyra rektorer, specialpedagog från kommunens resurs- och utvecklingscentrum (RUC) samt två förskollärare.

Under 2022 fortsatte förskolan sitt arbete med att öka likvärdigheten mellan enheterna samt skapa och förankra strukturer för det förebyggande, främjande och åtgärdande arbetet. Förskolans likabehandlingsarbete ger en tydlig effekt i utformandet av utbildningen vilket leder till en god arbetsro i förskolan. Enligt elev- och föräldraenkäten har arbetsron ökat i förskolorna under 2022. . Flertalet förskolor använder även OLIKA-förlags fortbildningar för att öka kunskapen kring normkreativitet och hur förskolan kan arbeta mot ett mer jämlikt och inkluderande samhälle.

Under året har förskolorna arbetat med gemensamma främjande aktiviteter för samtliga diskrimineringsgrunder. Arbetet har bidragit till kollegialt lärande där pedagogerna ges möjlighet att reflektera och dela kunskaper för att utveckla utbildningen som barnen möter och öka tryggheten för alla barn. Ett fokusområde för förskolorna under året har varit att diskutera vad som är en kränkning för barn i förskolan och hur förskolorna kan uppmärksamma och förebygga att kränkningar sker. Resultatet av arbetet är att antalet anmälningar om kränkande behandling ökar i förskolorna, vilket i detta skede är positivt.

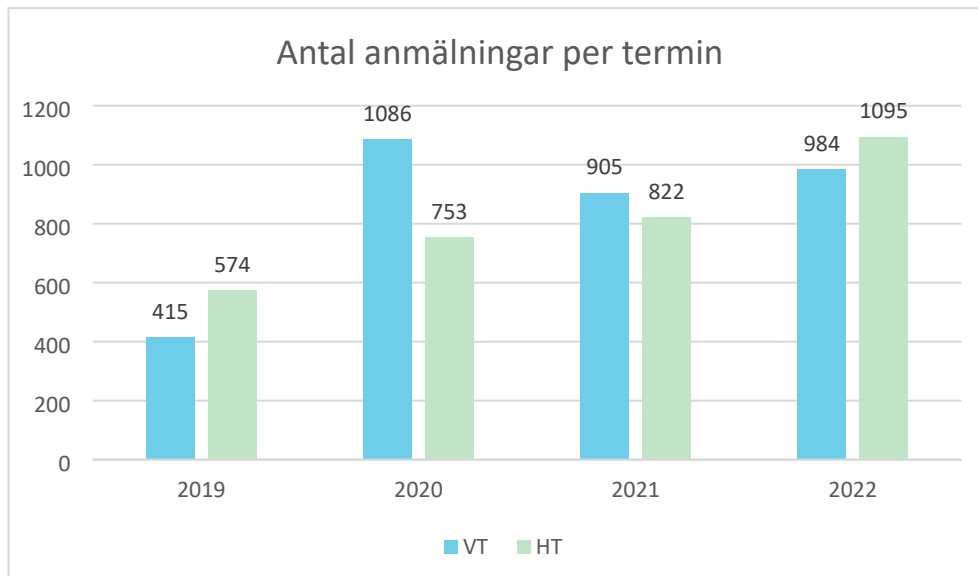
Förskolans främjandegrupp har gemensamt tagit fram främjande aktiviteter som samtliga förskolor arbetar med under året. Genom att alla har samma främjande aktiviteter kan pedagogerna dela goda erfarenheter och utveckla förskolornas främjande arbete tillsammans vilket ökar likvärdigheten. Under hösten har förskolorna bland annat använt sig av forumspel där barnen fått vara med och lösa dramatiserade situationer och på så sätt få verktyg i att hantera konflikter och minska risken för kränkningar på flera olika sätt.

6 Grundskolan

För helåret 2022 anmälde Tyresö kommuns grundskolor 2 634 av vad som vid anmälningstillfället uppfattades som kränkningar registrerade på 2 079 anmälningar. Det finns en skillnad mellan antalet kränkningar och anmälningar eftersom en elev kan ha blivit utsatt för mer än en kränkning vid samma tillfälle, exempelvis både verbalt och fysiskt.

Detta är en ökning på 20 procent jämfört med 2021, då 2 142 tillfällen registrerades på 1 727 anmälningar. I och med att coronapandemin hade stor påverkan på skolorna under 2021 är resultaten inte helt jämförbara.

Vanligast är att anmälningen innehåller uppgifter om att en eller flera elever kränkt en annan elev, 98 procent. Två procent av anmälningarna innehåller uppgift om att vuxen kränkt en elev. Resultatet är i linje med tidigare år.

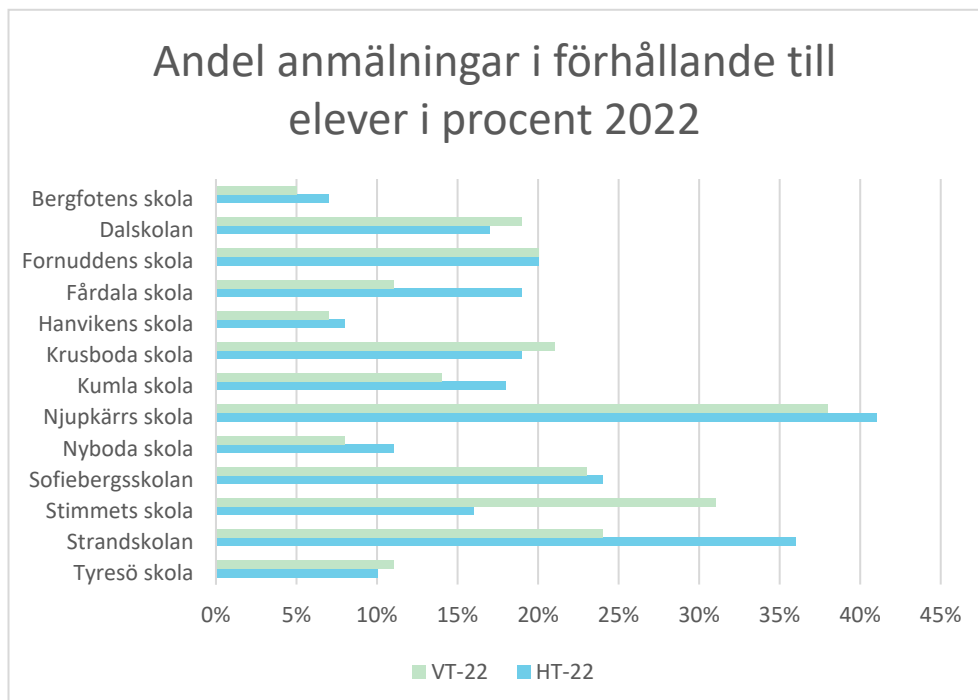
Figur 4 Totalt antal anmälningar per termin inom grundskolan för 2019-2022.

6.1 Variation mellan skolor

Alla skolor har anmält kränkningar till huvudmannen. Spridningen i antal anmälningar mellan skolor varierar från 37 till 451. Spridningen i andel anmälningar i förhållande till antal elever är stor mellan skolorna. Resultatet varierar från 7 till 41 procent.

Andelen anmälningar ska tolkas med försiktighet då de inte avser unika elever. Fyra av tio anmälningar rör elever som utsatts för tidigare eller upprepade kränkningar. Resultatet är i stort sett oförändrat jämfört med föregående period. Ett och samma barn kan alltså förekomma i flera anmälningar. Av den aggregerade statistiken är det inte möjligt att se vilket läsår tidigare kränkningar ägt rum.

Andelen anmälningar per skola varierar, andelen har ökat för vissa skolor och minskat för andra. Andelen anmälningar har minskat för Stimmets skola under höstterminen 2022. En möjlig orsak till minskningen är att skolan brandhärjades under hösten, något som har haft stor påverkan på skolans verksamhet. På Strandskolan har man arbetat fokuserat med likabehandlingsarbetet vilket visar sig i statistiken genom ett ökat antal anmälningar.

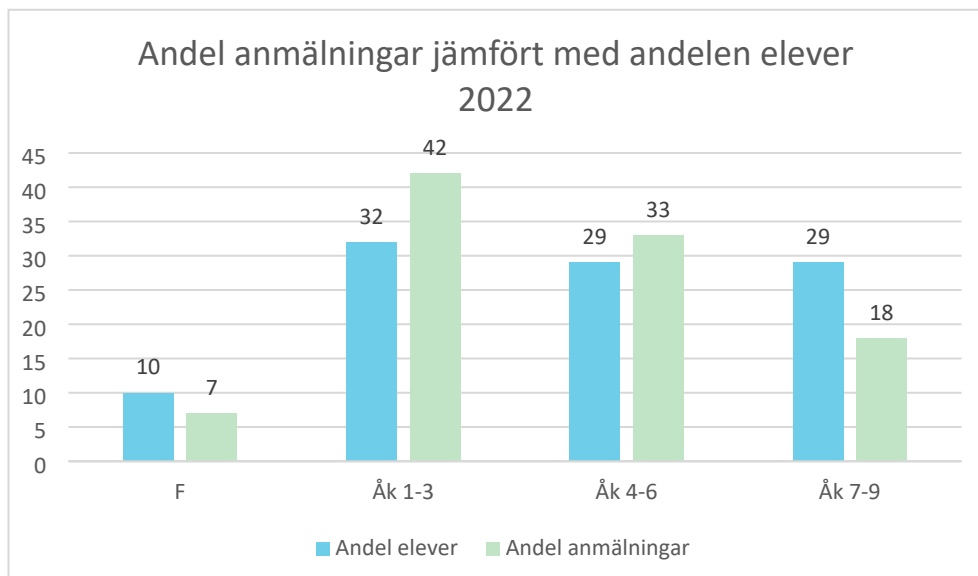
Figur 5 Andel anmälningar vår- och hösttermin 2022 i förhållande till antal elever per skola.

6.2 Anmälningar per stadium

Elever i årskurs 1-3 är överrepresenterade i statistiken över antal anmälningar medan elever i årskurs 7-9 är underrepresenterade. Resultatet är i linje med tidigare år. Att de lägre årskurserna har en högre andel anmälningar kan dels bero på en högre personaltäthet dels på att verksamheten sträcker sig över en längre tid per dag då den även omfattar fritidshemstiden. Antalet elever som rapporterar utsatthet sjunker med åldern, vilket kan vara en delförklaring till det lägre antalet anmälningar i de högre årskurserna.¹⁰

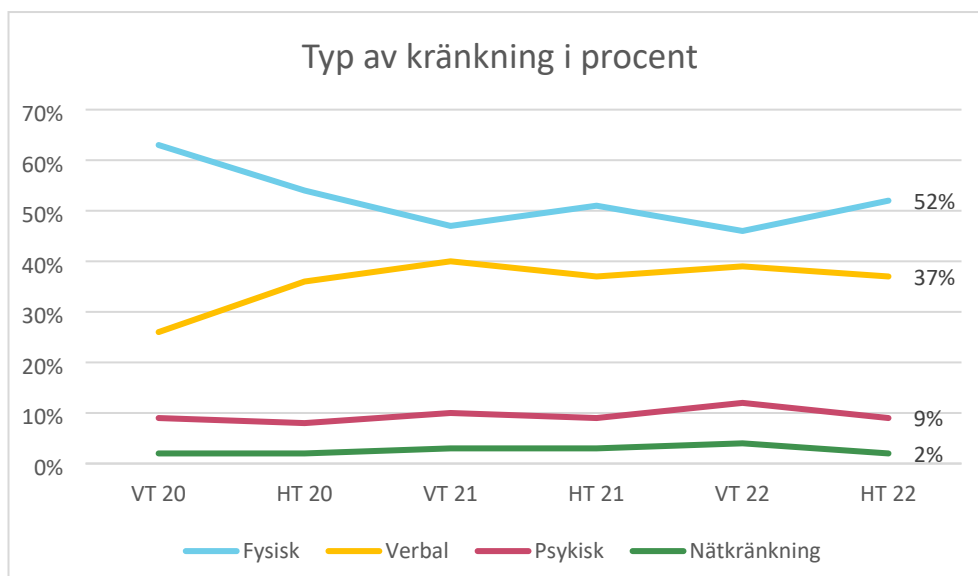
¹⁰ Skolverket.se

Figur 6 Jämförelse mellan andel elever och andel anmälningar fördelat per stadium

6.3 Fysiska kränkningar vanligast

Majoriteten av anmälningarna under höstterminen rör fysiska kränkningar, 52 procent, tätt följd av verbala kränkningar, 37 procent. Få anmälningar gäller psykiska kränkningar, 9 procent, och nätkränkningar, 2 procent. Andelen anmälningar om fysiska kränkningar har minskat sedan 2020 medan verbala kränkningar har ökat. Anmälningar om psykiska kränkningar och nätkränkningar ligger kvar på en låg nivå.

Figur 7 Typ av kränkning, andel i procent. Flera svarsalternativ kan anges.

Enligt undersökningar har ungas, framförallt tjejers, utsatthet på nätet ökat. I en nationell kartläggning uppger 29 procent av flickor åk 3-6 och 37 procent av

tjejer åk 7-9 att de utsatts för någon form av nätkränkning.¹¹ Kartläggningen anger inte om det är kränkningar som skett i samband med skolans verksamhet. Andelen anmälda nätkränkningar från verksamheterna i Tyresö är i stort sett oförändrad sedan vårterminen 2020. Det kan antyda att det finns ett mörkertal avseende anmälda nätkränkningar. Värt att notera är att skolan enbart har skyldighet att anmäla de nätkränkningar som har ett samband med skolans verksamhet, vilket ofta innebär att en elev kränkts av andra elever på skolan.

På skolorna pågår ett långsiktigt och systematiskt arbete om säkerhet på nätet för att ge eleverna kunskap och verktyg för att kunna vara trygga på nätet. Skolorna har även diskussioner med eleverna om vad som räknas som kränkningar på nätet, något som eleverna inte alltid är insatta i.

6.4 Skillnad mellan flickor och pojkar

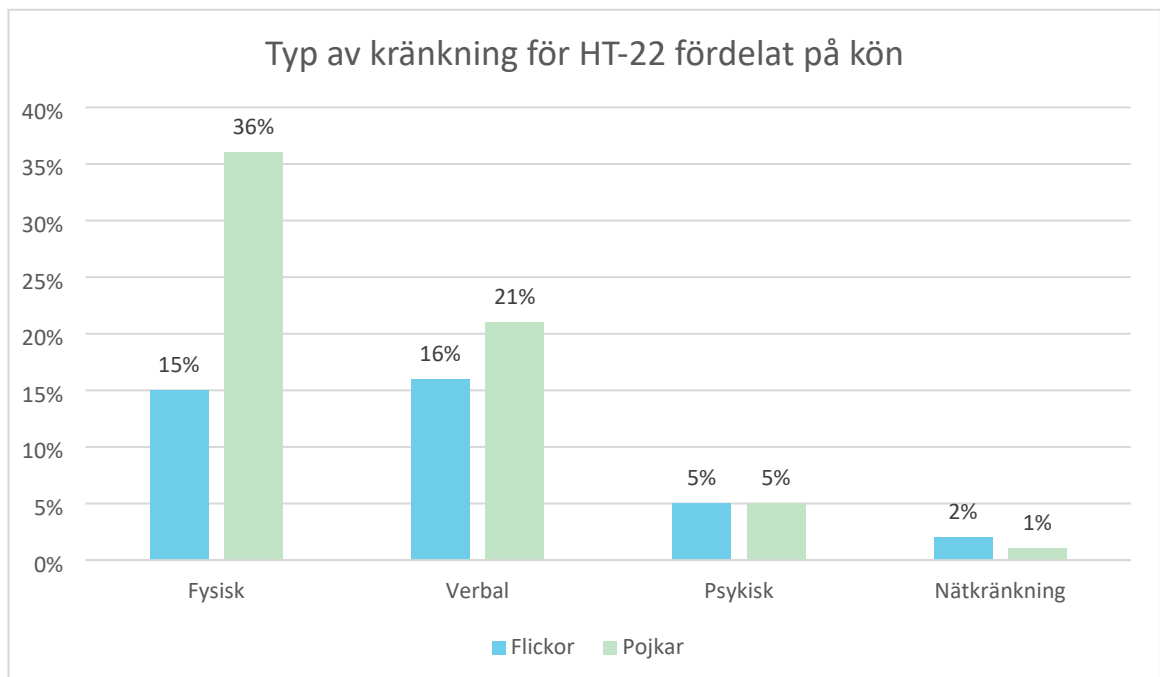
Majoriteten av anmälningarna för höstterminen, 61 procent, avser pojkar som utsatts för kränkande behandling. Motsvarande uppgift för flickor är 39 procent. Resultatet är i linje med tidigare år samt Skolinspektionens statistik.¹² Totalt går det 48 procent flickor och 52 procent pojkar i Tyresös kommunala grundskolor.

Fysiska kränkningar är vanligast bland pojkar medan verbala kränkningar är mest förekommande bland flickor. Andelen psykiska kränkningar och nätkränkningar är ungefär lika hög för båda könen. Fördelningen är jämförbar med tidigare år.

---

¹¹ Friendsrapporten 2022 https://friends.se/uploads/2022/08/Friendsrapporten-2022_WEBB.pdf

¹² Skolinspektionen, Tillsyn utifrån individärenden – statistik över anmälningar och beslut 2020. Diarienummer 2021:1762

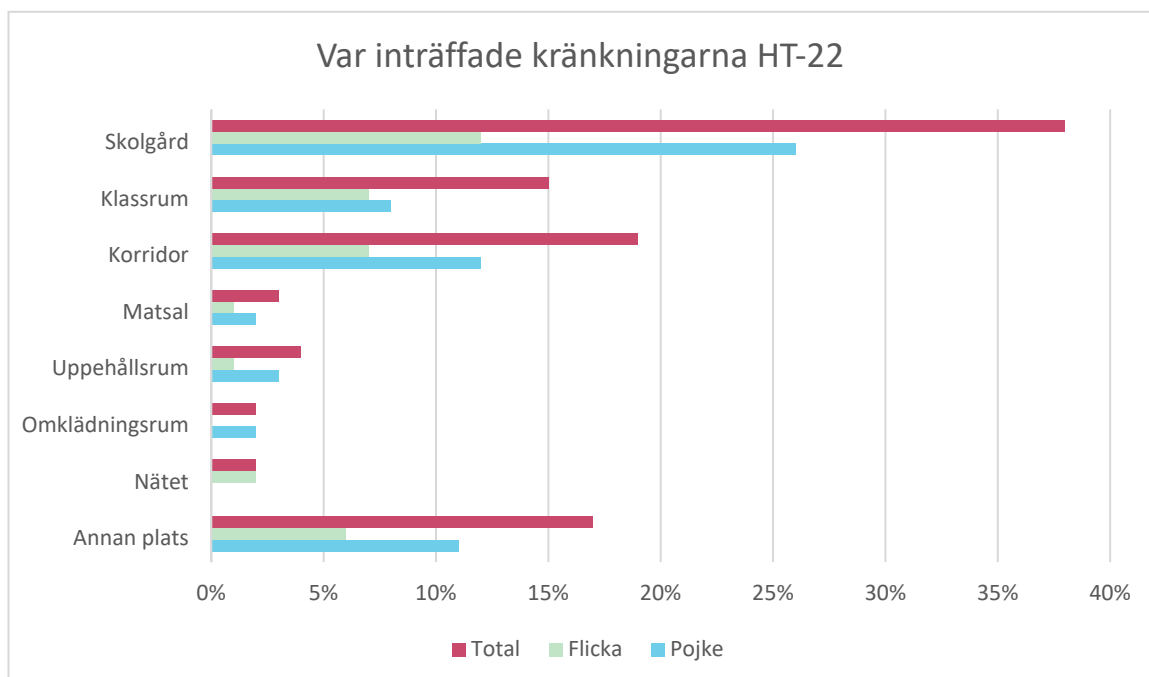
Figur 8 Typ av kränkning i procent fördelat per kön under höstterminen 2022. Flera svarsalternativ kan anges.

6.5 Flest kränkningar på skolgården

Statistiken visar att flest anmälda kränkningar sker på skolgården under skoltid. Klassrum, korridor och ”annan plats” är andra vanligt förekommande platser. Resultatet liknar tidigare års resultat.

En del anmälare väljer svarsalternativet ”annan plats”, tillsammans med minst ett annat, för att i fritextfält precisera var kränkningen ägt rum. Exempelvis på skolgårdens fotbollsplan. Läsaren bör ha detta i åtanke vid analys av data över var kränkningar inträffar.

Figur 9 Var kränkningarna inträffar höstterminen 2022 totalt samt fördelat efter kön. Andel i procent. Flera svarsalternativ kan anges.

Nio av tio anmälningar under höstterminen 2022 handlar om att elev blivit utsatt under skoltid eller på fritidshemmet. Siffrorna är samma som för vårterminen. Det förekommer att anmälningar omfattar både skoltid/fritidshemstid och fritid. Detta kan bero på att kränkningen fortsatt efter skolan. Jämfört med föregående år är resultatet i det närmaste oförändrat.

6.6 Grundskolans likabehandlingsarbete

Årets utvärdering av likabehandlingsarbetet visar att alla skolor använder kommunens gemensamma dokument men att implementeringstakten skiljer sig åt mellan skolorna. De skolor där arbetssättet inte implementerats fullt ut fortsätter arbetet.

Respektive skola följer statistiken över antal kränkningar och typ av kränkning i den månatliga uppföljningsrapporten. Via e-tjänsten finns ytterligare detaljer lättillgängliga. Under höstterminen 2022 övergick grundskolan till en helt digitaliserad ärendeprocess.

6.6.1 Arbete i skolans likabehandlingsgrupp

Alla grundskolor har en likabehandlingsgrupp där representant från skolledning, alla årskurser samt fritidshem träffas kontinuerligt. På vissa skolor deltar även elevhälsovården. Ett arbete som sker i likabehandlingsgruppen är att gå igenom och analysera kränkingsanmälningar. Utöver det arbetar olika skolor med olika fokus.

Alla skolor kartlägger elevernas trygghet och även förekomsten av diskriminering, sexuella trakasserier samt kränkningar. Metoder som används är enkäter, elevintervjuer, trygghetsvandringar samt underlag från klasser och elevråd.

6.6.2 Kommungemensamt likabehandlingsarbete

Tyresö har en kommungemensam samordnare som stöttar grundskolorna i deras likabehandlingsarbete. Samordnaren ger även riktat stöd till enskilda skolor vid efterfrågan och behov. Till tjänsten finns kopplat en kommungemensam styrgrupp som följer upp skolornas arbete. Syftet med styrgruppen är att olika professioner inom skolan möts och planerar det gemensamma arbetet framåt. Styrgruppen träffas fyra gånger per år och planerar innehåll för nätverket för grundskolans likabehandlingsarbete (tidigare kallat dugnader) utifrån skolornas utvecklingsområden, säkerställer att skolor har ett fungerande likabehandlingsarbete och att skollagen följs.

Styrgruppen, tillsammans med skolchefen för grundskolan, stöttar skolornas likabehandlingsarbete, bland annat genom att de ger återkoppling på skolornas utvärderingar av det förebyggande och främjande arbetet.

Det systematiska arbetet bygger på att skolorna använder kommunens gemensamma mallar och riktlinjer i arbetet mot kränkande behandling. Styrgruppens utvärdering visar att alla skolor använder mallarna och att arbetet har implementerats i arbetslagen. Samordnaren ser en positiv utveckling jämfört med föregående år. Positiva exempel lyfts fram för kollegialt lärande, bland annat inom nätverket.

Två gånger per termin arrangeras nätverksträffar med representanter från varje grundskola (en skolledare, en fritidshemsrepresentant och en representant från likabehandlingsgruppen). Träffarna syftar till att mötas för att tillsammans diskutera hur arbetet fungerar på skolorna, utbyta kunskap och erfarenheter, diskutera och finna gemensamma lösningar på uppkomna frågor. Samordnaren kan konstatera att likabehandlingsarbetet fortgick under pandemin men att de fysiska möten som skett under året ger positiv energi till arbetet.

Gemensamma mallar och riktlinjer finns i arbetet mot kränkande behandling samt för det förebyggande och främjande arbetet. Under 2021 förenklades mallarna och under 2022 implementerades de.

En webbaserad verktygslåda där all information som rör skolornas likabehandlingsarbete finns samlad. Det kommungemensamma arbetet tas upp på resultatdialogerna där reflektioner kring arbetet, nätverksträffarna och användning av material analyseras i förhållande till skolan.

Två workshops genomfördes höstterminen 2022 för pedagoger och skolledare som vill veta mer om det kommungemensamma likabehandlingsarbetet.

6.6.3 Kommungemensamma satsningar

Läsåret 22/23 pågår förberedelser för ett kommande projekt riktat till elever på högstadiet. Fyra lärare samt en rektor har genomfört en kurs på Göteborgs universitet, *Tolerans, identitet och extremism*, för att bli utbildade toleranspedagoger. Kursens innehåll är inriktat mot socialpedagogiskt arbete kring frågor om identitet, extremism, rasism och antisemitism. Kursen ger grunder för att arbeta långsiktigt och preventivt med dessa frågor. Ett toleransprojekt riktat till högstadieelever kommer att startas upp under läsåret 23/24.

6.6.4 Utmaningar i likabehandlingsarbetet

Det finns en utmaning i att få likabehandlingsarbetet att vävas in och vara ständigt levande i den dagliga verksamheten. De skolor som inte prioriterar arbetet och deltagande vid nätverksträffar riskerar att hamna efter.

7 Barn- och utbildningsförvaltningens kommentar

Barn- och utbildningsförvaltningen stämmer kontinuerligt av förskolornas och grundskolornas arbete med kränkingsanmälningar och likabehandling på kvalitetsdialoger och nätverksträffar. Likabehandlingsarbetet genomsyrar hela förvaltningen och verksamheterna har under året jobbat med att öka likvärdighet av likabehandlingsarbetet.

I Tyresö finns en tydligt upparbetad struktur för likabehandlingsarbetet i förskolan och skolan. På kommunnivå finns en central samordnare och likabehandlingsgrupper som består av representanter från alla förskolor respektive skolor samt en styrgrupp som stödjer verksamheterna i hur arbetet ska organiseras och struktureras. Det finns kungemensamma rutiner som alla förskolor och skolor känner till och använder samt mallar som stöd för det förebyggande och främjande arbetet. På verksamhetsnivå finns lokala likabehandlingsgrupper där representanter från skolläda, elevhälsovården och arbetslag för olika årskurser samt fritidshem träffas kontinuerligt. Varje enhet har riktlinjer och fastställda rutiner för att förhindra kränkande behandling och trakasserier.

Anmälningar och analys av anmälningarna leder till snabbare hantering av kränkande behandling, trakasserier och diskriminering. Detta ger färre incidenter och i de fall de förekommer hanteras de skyndsamt.

Under årets rektorsmöten påminde förvaltningen om vikten av att alla kränkningar anmäls, att rutinerna sitter och att alla är medvetna om vikten av att anmälningar görs även vid misstanke om kränkningar.

7.1 Förskolan

Inom förskolan ökar antalet anmälningar som resultat av förvaltningen och förskolornas systematiska arbete. Likabehandlingsarbetet är förankrat inom verksamheterna. Förskolornas normkritiska arbete pågår och liksom de likabehandlingsgrupper som enheterna har byggt upp med stöd av kommunens gemensamma likabehandlingsgrupp. Dessa åtgärder leder till en ökad trygghet och förmåga i att synliggöra och lyfta de kränkningar som sker i förskolorna. Förskolan har en pågående diskussion för att ta fram gemensamma ramar för vad en kränkning inom förskolan är.

Förskolorna behöver fortsatt prioritera arbetet med att anmäla kränkande behandling för att undvika risken för underrapportering. Det är positivt att antalet anmälningar ökar, förvaltningen ser ett samband mellan förskolornas systematisering av likabehandlingsarbete och ökningen av antalet anmälningar.

7.2 Grundskolan

Grundskolan har ett aktivt arbete utifrån anmälningar kring kränkande behandling. Trygghetsenkäter, trygghetsvandringar och kartläggningar har gjorts. Utifrån analys av dessa och det kontinuerliga samtalet i likabehandlingsgrupper och arbetslag tillämpas åtgärder som till exempel större personaltäthet i områden som kräver det och aktiva samtal med grupper där man har en problematik. Andra åtgärder är strukturerade raster och mer delaktig rastaktivitet som har införts på flera skolor. Åtgärderna planeras, på individ, grupp och organisationsnivå.

Elevdelaktighet är ett långsiktigt fokusområde inom skolan. Det handlar bland annat om att studera hur barn och elever syns i kartläggningar, analys, planering av åtgärder, uppföljningar och utvärderingar. En annan del är att sprida goda exempel från skolorna. Elevernas involvering i likabehandlingsarbetet följs upp och förstärks vid behov.

Under läsåret 22/23 arbetar skolorna med målet att minska handläggningstiden för ärenden som rör kränkningar, frånvaro samt elevhälsoärenden. Personalen följer upp tiden inför anmälan, anmälningsprocessen samt när åtgärder sätts in. Arbetet följs upp i rektorsgruppen.

Elev- och föräldraenkät 2022 visar att en mycket stor del av eleverna trivs i skolan, ju yngre elever desto högre resultat. Svaren ger också en bild av elever som trygga i skolan, detta bekräftas även av skolsköterskornas hälsosamtal med elever i årskurs 5 och 8.

Antalet nätkränkningar ligger på en stabilt låg nivå samtidigt som det finns signaler i samhället om att barns utsatthet på nätet ökar. Troligen finns här en underrapportering.

Sammanfattningsvis ser förvaltningen att grundskolan har hittat en systematik i kvalitetsarbetet genom att följa upp och analysera anmälningar om kränkande behandling och likabehandlingsarbetet på resultatdialoger. Analysen ligger sedan till grund för riktade insatser. Forskning visar att det får stor effekt på likabehandlingsarbetet om det finns en struktur för hur likabehandlingsarbetet levandegörs och vilka kanaler det finns för möjlighet att diskutera och utveckla arbetet.¹³

---

¹³ Friendsrapporten 2021 https://friends.se/uploads/2021/08/Friendsrapporten_2021.pdf

Bilaga 1. Begrepp och definitioner

Typ av kränkning:

- Fysisk kränkning är till exempel slag, sparkar, knuffar.
- Psykisk kränkning är till exempel utfrysning, blickar.
- Verbal/skriftlig kränkning är till exempel nedsättande kommentarer.
- Nätkränkning är till exempel kränkningar på internet, sociala medier, sms, e-post.

Kränkande behandling är ett uppträdande som kränker ett barns eller en elevs värdighet, utan att det är diskriminering enligt diskrimineringslagen. (6 kap. 3 § skollagen).

Diskriminering och trakasserier är ett uppträdande som missgynnar eller kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Diskriminering förutsätter ett maktövertag hos den som diskriminerar – alltså kan lärare diskriminera elever, men inte tvärtom. När det inte finns någon maktobalans mellan de som är inblandade klassas handlingen istället som trakasserier. (1 kap. 4 § diskrimineringslagen).

Mobbning är när ett barn eller en elev blir utsatt för kränkande behandling eller trakasserier vid upprepade tillfällen. Mobbning är inte ett begrepp som används i skollagen. (Skolverkets webbplats, 2020-01-24).

Likabehandling innebär att alla barn och elever ska behandlas utifrån sina förutsättningar så att de får lika rättigheter och möjligheter. Arbetet för likabehandling är en del av skolans värdegrundsarbete som handlar om att aktivt främja alla elevers lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning.

Bilaga 2. Tillgänglighetsanpassning av diagram

Figur 1: Totalt antal anmälningar om kränkande behandling från förskola och grundskola.

	2018	2019	2020	2021	2022
Vårtermin	271	420	1 098	944	1070
Hösttermin	58	575	779	844	1253
Helår	329	995	1 877	1 788	2323

Figur 2: Totalt antal anmälningar om kränkande behandling, förskola.

	2019	2020	2021	2022
Vårtermin	5	12	39	86
Hösttermin	1	26	22	158

Figur 3: Antal anmälningar för höstterminen 2022 fördelat per förskola.

Förskola	Antal anmälningar		anmälningar
Ballongen	1	Ringen	16
Bergfoten	2	Rotvik	62
Cassiopeja	16	Sagan	0
Dalstugan	0	Skrindan	13
Farmarstugan	38	Slottsvillan	1
Fornuddens	38	Sofieberg	4
Gunghästen	2	Speldosan	17
Kardemumman	15	Stimmet	0
Kumla	4	Strandpärlan	2
Loket	0	Teddybjörnen	0
Njupkärr	4	Tyresö	2
Pusslet	0	Vattenhjulet	7
Förskola	Antal		

Figur 4: Totalt antal anmälningar om kränkande behandling inom grundskolan.

	VT	HT
2019	415	574
2020	1086	753
2021	905	822
2022	984	1095

Figur 5: Andel anmälningar i förhållande till antal elever per skola.

Skola	HT-22	VT-22
Bergfotens skola	7%	5%
Dalskolan	17%	19%
Fornuddens skola	20%	20%
Fårdala skola	19%	11%
Hanvikens skola	8%	7%
Krusboda skola	19%	21%
Kumla skola	18%	14%
Njupkärrs skola	41%	38%
Nyboda skola	11%	8%
Sofiebergsskolan	24%	23%
Stimmets skola	16%	31%
Strandskolan	36%	24%
Tyresö skola	10%	11%

Figur 6: Jämförelse mellan andel anmälningar och andel elever fördelat på stadium.

	F-klass andel elever	F-klass andel an- mälningar	Åk 1-3 andel elever	Åk 1-3 andel an- mälningar	Åk 4-6 andel elever	Åk 4-6 andel an- mälningar	Åk 7-9 andel elever	Åk 7-9 andel an- mälningar
VT 20	11	18	32	39	29	28	28	16
HT 20	11	13	32	35	30	32	28	19
VT 21	11	8	32	42	29	40	28	10
HT 21	10	8	32	39	29	34	29	19
VT 22	10	5	32	45	29	33	29	18
HT22	10	7	32	42	29	33	29	18

Figur 8: Olika typer av kränkningar. Andel i procent. Flera svarsalternativ kan anges.

	Fysisk	Verbal	Psykisk	Nätkränkning
VT 20	63%	26%	9%	2%
HT 20	54%	36%	8%	2%
VT 21	47%	40%	10%	3%
HT 21	51%	37%	9%	3%
VT 22	46%	39%	12%	4%
HT 22	52%	37%	9%	2%

Figur 9: Typ av kränkning i procent fördelat per kön. Flera svarsalternativ kan anges.

	Flickor	Pojkar
Fysisk	15%	36%
Verbal	16%	21%
Psykisk	5%	5%
Nätkränkning	2%	1%

Figur 10: Var kränkningarna inträffar höstterminen 2022 totalt samt fördelat efter kön. Andel i procent. Flera svarsalternativ kan anges.

	Pojke	Flicka	Total
Annan plats	11%	6%	17%
Nätet	0%	2%	2%
Omklädningsrum	2%	0%	2%
Uppehållsrum	3%	1%	4%
Matsal	2%	1%	3%
Korridor	12%	7%	19%
Klassrum	8%	7%	15%
Skolgård	26%	12%	38%

Bilaga 3 Prövning av barnets bästa

Genom att följa upp och analysera förskolans och skolans arbete med att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling kan huvudmannen säkerställa att verksamheterna i enlighet med artikel 2 i barnkonventionen verkar för alla barns lika värde och rättigheter, och att inget barn eller elev får diskrimineras. Ärendet svarar även särskilt mot barnkonventionens artiklar 19, 28 och 29 om barns rätt att skyddas mot fysiskt och psykiskt våld, om barns rätt till utbildning samt syftet med utbildningen. I artikel 28 framgår att lämpliga åtgärder ska vidtas för att säkerställa att disciplinen i skolan upprätthålls på ett sätt som är förenligt med barnets mänskliga värdighet och i överensstämmelse med barnkonventionen. I artikel 29 framgår särskilt att barnets utbildning ska syfta till att utveckla respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna.

Att analysera anmälningar om kränkande behandling ger underlag för att tillgodose barns rättigheter och är därmed för barnets bästa.

Bilaga 4. E-tjänst för anmälan

Skola – Anmälan vid kännedom om kränkande behandling/trakasserier

Anmälan skola Skicka in

Personuppgifter på elev som blivit kränkt

Välj skola	Välj årskurs	Klass
Test	[Välj]	
Förnamn	Efternamn	Elevens personnummer
Välj		
☐ Flicka	☐ Pojke	
Vid kännedom ange elevens klasslärare/mentor		

Händelseinformation

Datum för händelsen	Datum då händelsen kommit till anmälares kännedom	
2021-01-31		
Datum då händelsen anmäldes till rektor	Ansvarig rektor	
2021-01-31	Sandra Lindblom	
Anmälares förnamn	Anmälares efternamn	E-post
Frida	Ohls Ryholt	

Kränkningen avser:

Elev-elev Vuxen-elev Rektor-elev

Vilken sorts kränkning rör det sig om?

Fysisk (till exempel slag, sparkar, knuffar) Psykisk (till exempel utfrysning, blickar)
 Verbal/skriftlig (till exempel nedsättande kommentarer) Nätkränkning

Var har det hänt? *

- Skolgård   Klassrum   Korridor   Matsal
 Uppehållsrum   Omklädningsrum   Nätet, SMS, Sociala medier   APL/Praktikplats

Annan plats

När har det hänt? *

- På skoltid   På fritidshemstid   På fritiden (morgon/kväll eller helg)

Har kränkningar tidigare riktats mot samma person *

- Inte vad anmälaren känner till   Har hänt tidigare   Har hänt vid upprepade tillfällen

Vem/vilka är det som kränkt eleven som anmälan gäller? *

Elev/elever:

Vuxen/vuxna:

Vilka övriga vuxna eller elever var närvarande vid händelsen som anmälan gäller?

Eventuellt andra inblandade:

Kort beskrivning av vad som hänt

Innan anmälan skickas vidare till rektor, klicka i det som du anser gäller denna anmälan *

- Bedömer att det är en händelse som inte kräver ytterligare utredning eller åtgärder än vad som redan vidtagits

Om du fyllt i ruta ovan "Bedömer att det är en händelse som ..." Ange vilken utredning/vilka åtgärder som vidtagits

Obligatorisk uppgift om rutan ovan är ibockad

- Tidigare anmälan finns med planerade åtgärder och uppföljning för den som blivit kränkt
 Händelsen ska utredas ytterligare samt planerade åtgärder ska upprättas